

Disseny i adaptacions curriculars

Curs 2018-19

Dades generals de l'assignatura

6 ECTS 3r-4t curs / 2n semestre/ Optativa

Albert Sardans

asardans@umanresa.cat

Llicenciat en Pedagogia. Mestre d'Educació primària.

Descripció general de l'assignatura

Aquesta assignatura es centra en el nostre sistema educatiu, els currículums vigents, la manera com els centres els adapten a la seva pròpia realitat i com poden donar resposta a la diversitat de l'alumnat. Posarem especial atenció en l'alumnat que presenta dificultats d'aprenentatge relacionades amb l'audició i el llenguatge oral i escrit, i en les condicions que cal promoure per tal que estigui ben atès.

Competències

CB2 - Que els estudiants sàpiguen aplicar els seus coneixements al seu treball o vocació d'una forma professional i posseeixin les competències que solen demostrar-se per mitjà de l'elaboració i defensa d'arguments i la resolució de problemes dins la seva àrea d'estudi.

CB3 - Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica

T6 - Fer servir diferents formes de comunicació, tant orals com escrites o audiovisuals, en la llengua pròpia i en llengües estrangeres, amb un alt grau de correcció en l'ús, la forma i el contingut.

Específiques

E1 - Dissenyar, implementar i avaluar accions de prevenció dels trastorns de la comunicació i el llenguatge.

E4 - Dominar la terminologia que permeti interactuar eficaçment amb altres professionals.

E5 - Dissenyar i dur a terme els tractaments logopèdics, tant individuals com col·lectius, establint objectius i etapes, amb els mètodes, tècniques i recursos més eficaços i adequats, i atenent a les diferents etapes evolutives de l'ésser humà.

E7 - Assessorar a famílies i l'entorn social dels usuaris, afavorint la seva participació i col·laboració en el tractament logopèdic.

E12 - Conèixer, dissenyar i aplicar programes preventius relacionats amb la logopèdia, i fomentar les habilitats comunicatives en la població.

E15 - Conèixer els trastorns de la comunicació, el llenguatge, la parla, l'audició, la veu i les funcions orals no verbals.

E16 - Conèixer i valorar de forma crítica les tècniques i els instruments d'avaluació i diagnòstic en Logopèdia, així com els procediments de la intervenció logopèdica.

E17 - Ser capaç d'establir una comunicació clara i eficient amb el pacient, els seus familiars i amb la resta de professionals que intervenen en la seva atenció adaptant-se a les característiques sociolingüístiques i culturals de l'interlocutor.

Resultats d'aprenentatge

1. Explica l'equip docent i la família el tractament logopèdic per tal d'orientar-los i implicar-los en el desenvolupament de l'escolar.
 - 1.1. Coneix les característiques de l'assessorament que els professionals de la logopèdia poden

- aportar a l'entorn escolar i analitza les variables d'una situació.
- 1.2. Coneix el contingut de la normativa que estableix l'ordenació dels ensenyaments obligatoris i el currículum de les diverses etapes, en especial les orientacions metodològiques i per a l'avaluació en l'àmbit lingüístic que figuren al currículum.
 2. Disseny i porta a terme adaptacions gràfiques i lingüístiques com a suport a la comunicació en els escolars amb necessitats educatives especials.
 - 2.1. Coneix estratègies instructives d'interacció verbal, les característiques de l'alumnat per al qual són més indicades i les aplica a casos concrets.
 - 2.2. Planteja objectius i orientacions per a la intervenció amb l'alumnat amb un trastorn de l'espectre autista.
 - 2.3. Avalua l'alumnat amb trastorns específics d'aprenentatge i planteja objectius i orientacions per a la seva adequada atenció.
 - 2.4. Coneix algunes estructures i tècniques de l'aprenentatge cooperatiu i les aplica al disseny d'activitats d'ensenyament i aprenentatge del llenguatge.
 3. Selecciona i aplica els diferents codis no orals com a recurs al desenvolupament del llenguatge en pacients amb dificultats amb el desenvolupament del llenguatge oral.
 4. Identifica les necessitats educatives especials relacionades amb les dificultats lingüístiques per dur a terme l'adaptació curricular adequada a cada cas individual.
 - 4.1. Coneix la normativa relativa als programes individualitzats i les seves característiques
 - 4.2. Coneix els diversos tipus d'adequacions curriculars i decidir les que es poden aplicar a un alumne en concret.
 - 4.3. Coneix els principis del Disseny Universal per a l'aprenentatge i les pautes que se'n deriven i són aplicables a l'alumnat amb dèficit auditiu i trastorns i dificultats de llenguatge.
 - 4.4. Planteja elements dels àmbits de la comunicació i el llenguatge susceptibles de ser inclosos en el pla individualitzat d'un alumne.
 5. Recopila i interpreta dades i informacions sobre les que fonamentar les seves conclusions incloent-hi, quan calgui i pertinent, les reflexions sobre assumptes d'índole social, científica o ètica en l'àmbit de la logopèdia.
 - 5.1. Recull i analitza dades i informacions relatives a l'entorn escolar d'un alumne i planteja orientacions aplicables en aquest àmbit.

Blocs didàctics

BLOC 1. El context educatiu, el currículum i l'atenció a la diversitat. 1. Logopèdia i escola. 2. El currículum en l'educació obligatòria. 3. Competències, continguts clau, orientacions metodològiques i d'avaluació en l'àmbit lingüístic. 3. Atenció a la diversitat i inclusió educativa. 4. Aprenentatge cooperatiu. 5. Disseny Universal d'Aprenentatge (DUA).

BLOC 2. Adaptacions curriculars i atenció a l'alumnat. 1. Ensenyament i aprenentatge des d'una perspectiva constructivista. 2. Les adequacions curriculars. 3. Atenció a l'alumnat amb dèficits de llenguatge i/o parla: estratègies instructives d'interacció verbal. 4. Atenció a l'alumnat amb TEA i dèficits en la comunicació. 5. Atenció a l'alumnat amb trastorns específics d'aprenentatge. 6, Programes individualitzats.

Activitats Formatives

Exposició magistral professor

Visualització de vídeos i conferències

Confecció d'esquemes, presentacions gràfiques, mapes conceptuals i pòsters

Debats, col·loquis, converses o grups de discussió

Construcció/elaboració de materials o productes

Treballs d'ampliació i síntesi

Estudi de cas, supòsits pràctics i casos clínics

Exposicions orals

Lectura i comprensió de textos i elaboració d'informes o resums
Exàmens i proves
Discussions i comentaris de documents (audiovisuals, escrits, orals...)
Correcció/revisió d'exercicis i seguiment
Realització d'activitats o exercicis d'aplicació

Instruments d'avaluació	%	Recupera ble	%Total
Observació de la participació	10%	No	5-10
Seguiment del treball realitzat	20%	No	5-20
Proves específiques d'avaluació: exàmens	40%	Sí	30-40
Realització de Treballs o projectes requerits	30%	No	20-50

Bibliografia

Bibliografia bàsica:

DECRET 119/2015, de 23 de juny, pel qual s'estableix d'ordenació dels ensenyaments de l'educació primària. Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya, núm. 6900 (26.6.2015) [Internet]. Recuperat de: <https://www.mecd.gob.es/dam/jcr:90c2e156-535d-46be-95ab-3c920d2ee18a/primaria-catalunya.pdf>

Decret 181/2008, de 9 de setembre, pel qual s'estableix l'ordenació dels ensenyaments del segon cicle de l'educació infantil. Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya, núm. 5216 (16.09.2008) [Internet]. Recuperat de: http://ioc.xtec.cat/materials/FP/Materials/1752_EDI/EDI_1752_M05/web/html/WebContent/u2/media/curric_segon_cicle lec.pdf

DECRET 187/2015, de 25 d'agost, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació secundària obligatòria. Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya, núm. 6945 (28.8.2015) [Internet]. Recuperat de: <http://ensenyament.vilafranca.cat/sites/default/files/decret2.pdf>

L'ús del llenguatge a l'escola: propostes d'intervenció per a l'alumnat amb dificultats de comunicació i llenguatge [Internet]. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Educació; 2004. Recuperat de: http://ensenyament.gencat.cat/web/.content/home/departament/publicacions/monografies/us-llenguatge-escola/lus_llenguatge_lescola.pdf

Puigdemívol I. Programació d'aula i adequació curricular: el tractament de la diversitat. Barcelona: Graó; 1992. Troba'l a la biblioteca: http://cataleg.upc.edu/record=b1063840~S1*cat

Complementària

American Psychiatric Association. Manual diagnóstico y estadístico de los trastornos mentales: DSM-5 [Internet]. 5a ed. Madrid: Editorial Médica Panamericana; 2014. Troba'l a la biblioteca http://cataleg.upc.edu/record=b1446076~S1*cat

Ausubel DP. Adquisición y retención del conocimiento: una perspectiva cognitiva. Barcelona: Paidós; 2002.

Bonals J. Aprendizaje de la escritura: una aplicación de la propuesta teberoskyana en la comarca del Berguedà. Madrid: Instituto Calasanz de Ciencias de la Educación; 1998.

Booth T, Ainscow M. Índex per a la inclusió: guia per a l'avaluació i millora de l'educació inclusiva [Internet]. Barcelona: ICE-UB; 2006. Recuperat de: <http://www.eenet.org.uk/resources/docs/IndexCatalan.pdf>

Brun J, Villanueva R. Niños con autismo: experiencia y experiencias. Valencia: Promolibro; 2004.

Col·legi de Logopedes de Catalunya. La dislèxia: detecció i actuació en l'àmbit educatiu: educació secundària obligatòria [Internet]. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Ensenyament. Recuperat de:

<http://xtec.qencat.cat/web/.content/alfresco/d/d/workspace/SpacesStore/0046/483a6539-df05-4969-ab94-2dd4ff3a5233/dislexia-eso.pdf>

Col·legi de Logopedes de Catalunya. La dislèxia: detecció i actuació en l'àmbit educatiu: educació infantil i primària [Internet]. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Ensenyament; Recuperat de:

<http://xtec.qencat.cat/web/.content/alfresco/d/d/workspace/SpacesStore/0057/78d86f2b-8e9e-45e3-ad9e-4641658865ff/dislexiainfpri.pdf>

Col·legi de Logopedes de Catalunya. La dislèxia: detecció i actuació en l'àmbit educatiu: cicles formatius i batxillerat [Internet]. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Ensenyament; Recuperat de:

<http://xtec.qencat.cat/web/.content/alfresco/d/d/workspace/SpacesStore/0007/2aeb252b-6a47-40bc-80b0-381d7342a640/dislexiacfibatx.pdf>

Coll C, Martín E, Mauri T, Miras M, Onrubia J, Solé I, et al. El constructivismo en el aula. 6a ed. Barcelona: Graó; 2007. Troba'l a la biblioteca http://cataleg.upc.edu/record=b1393439~S1*cat

Collicott J. Posar en pràctica l'ensenyament multinivell : estratègies per als mestres. Suports Rev catalana d'educació Espec i atenció a la Divers [Internet]. 2000;4(1):87-100. Recuperat de: <https://raco.cat/index.php/Suports/article/view/102003>

Decret 155/1994, de 28 de juny, pel qual es regulen els serveis educatius del Departament d'Ensenyament. Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya, núm. 1918 (8.8.1994) [Internet]. Recuperat de: <http://www.xtec.cat/se-montsia/Documents/Decret SE.pdf>

Flower L, Hayes JR. A Cognitive process theory of writing. Coll Compos Commun [Internet]. National Council of Teachers of English; desembre de 1981;32(4):365. Recuperat de: <https://www.jstor.org/stable/356600?origin=crossref>

Fons M, Gil MR. La lectura i l'escriptura al cicle inicial: propostes i reptes. Artíc didàctica la Lleng i la Lit. Serveis Pedagògics; 2011;(55). Troba'l a la biblioteca http://cataleg.upc.edu/record=b1492076~S1*cat

García Ò. Lectura fàcil: métodos de redacción y evaluación. Madrid: Real Patronato sobre Discapacidad; 2012.

Groupe de recherche d'Écouen. Formar infants productors de textos. Barcelona: Graó; 2007.

Guix i Feixas D, Serra i Joaniquet P, Martí i Coromines M. Donar, rebre i compartir: l'estructura de l'aprenentatge cooperatiu a l'aula [Internet]. Girona: Documenta Universitaria; 2008. Troba'l a la biblioteca http://cataleg.upc.edu/record=b1361277~S1*cat

Johnson DW, Johnson RT, Holubec EJ. El aprendizaje cooperativo en el aula. Buenos Aires: Paidós; 1999. Troba'l a la biblioteca http://cataleg.upc.edu/record=b1304924~S1*cat

Maruny Curto L, Ministrall Morillo M, Miralles Teixidó M. Escribir y leer: materiales curriculares para la enseñanza y el aprendizaje del lenguaje escrito, de tres a ocho años. Madrid: Ministerio de Educación y Ciencia; 1997.

Maslow AH. Motivación y personalidad. Madrid: Díaz de Santos; 1991. Troba'l a la biblioteca http://cataleg.upc.edu/record=b1279912~S1*cat

Ordre EDU/295/2008, de 13 de juny, per la qual es determinen el procediment i els documents i requisits formals del procés d'avaluació a l'educació secundària obligatòria. Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya, núm. 5155 (18/06/2008) [Internet]. Recuperat de: <http://cido.diba.cat/legislacio/1063362/ordre-edu2952008-de-13-de-juny-per-la-qual-es-determinen-el-procediment-i-els-documentos-i-requisits-formals-del-proces-davaluacio-a-leducacio-secundaria-obligatoria>

Ordre EDU/484/2009, de 2 de novembre, del procediment i els documents i requisits formals del

procés d'avaluació del segon cicle de l'educació infantil. Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya, núm. 5505 (13/11/2009) [Internet]. Recuperat de: <http://cido.diba.cat/legislacio/1249379/ordre-edu4842009-de-2-de-novembre-del-procediment-i-els-documents-i-requisits-formals-del-proces-davaluacio-del-segon-cicle-de-leducacio-infantil>

Ordre ENS/164/2016, de 14 de juny, per la qual es determinen el procediment i els documents i requisits formals del procés d'avaluació en l'educació primària. Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya, núm. 7148 (23/06/2016) [Internet]. Recuperat de: <http://cido.diba.cat/legislacio/6451141/ordre-ens1642016-de-14-de-juny-per-la-qual-es-determinen-el-procediment-i-els-documents-i-requisits-formals-del-proces-davaluacio-en-leducacio-primaria>

Pla director de salut mental i addiccions [Internet]. Barcelona: Direcció General de Planificació i Avaluació; 2006. Recuperat de: http://canalsalut.gencat.cat/web/.content/home_canal_salut/ciutadania/la_salut_de_la_a_a_la_z/d/de_pressio/documents/salutmental.pdf

Pujolàs Maset P, Lagos JR. Aprender en equipos de aprendizaje cooperativo: el programa CA/AC (cooperar para aprender/Aprender a cooperar). Barcelona: Octaedro; 2018.

Pujolàs Maset P. Aprendizaje cooperativo y educación inclusiva: una forma práctica de aprender juntos alumnos diferentes: VI Jornadas de cooperacion educaiva con iberoamerica sobre educacion especial e inclusión educativa [Internet]. Vic: Universitat de Vic; 2009. Recuperat de: <https://www.mecd.qob.es/dms-static/f4d240d3-55ad-474f-abd7-dca54643c925/2009-ponencia-jornadas-antiquas-pere-pdf.pdf>

Resolució ENS/1544/2013, de 10 de juliol, de l'atenció educativa a l'alumnat amb trastorns de l'aprenentatge. Diari Oficial de la Generalitat, núm. 6419 (17/07/2013) [Internet]. Recuperat de: <http://cido.diba.cat/legislacio/1707906/resolucio-ens15442013-de-10-de-juliol-de-latencio-educativa-a-lalumnat-amb-trastorns-de-laprenentatge>

Rio MJ del. Lenguaje y comunicación en personas con necesidades especiales. Barcelona: Martínez Roca; 1997.

Sánchez Cano M, editor. La conversa en petits grups a l'aula. Barcelona: Graó; 2009. Troba'l a la biblioteca http://cataleg.upc.edu/record=b1363425~S1*cat

Sánchez Cano M. Aprenent i ensenyant a parlar: ajuda a la comunicació i al llenguatge a l'escola. Lleida: Pagès; 1999. Troba'l a la biblioteca http://cataleg.upc.edu/record=b1282912~S1*cat

Sánchez Cano M. El asesoramiento como intervención para atender al alumnado con dificultades de lenguaje. Rev Logop Foniatría y Audiol [Internet]. 1 d'octubre de 2010;30(4):180-5. Recuperat de: <http://serveiseducatiu.xtec.cat/creda-lleida/wp-content/uploads/usu1335/2018/06/53192.pdf>

Sanmartí N. Avaluar per aprendre: l'avaluació per millorar els aprenentatges de l'alumnat en el marc del currículum per competències [Internet]. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Educació; 2010. Recuperat de: http://xtec.gencat.cat/web/.content/alfresco/d/d/workspace/SpacesStore/0024/fc53024f-626e-423b-877a-932148c56075/avaluar_per_aprendre.pdf

Solé I. Estrategias de lectura. 14a ed. Barcelona: Graó; 2002. Troba'l a la biblioteca http://cataleg.upc.edu/record=b1286583~S1*cat

Teberosky A. Aprendiendo a escribir. Barcelona: ICE Universitat de Barcelona; 1992. Troba'l a la biblioteca http://cataleg.upc.edu/record=b1280551~S1*cat

Tolchinsky L. Aprendizaje del lenguaje escrito: procesos evolutivos e implicaciones didácticas. Barcelona: Anthropos; 1993. Troba'l a la biblioteca: http://cataleg.upc.edu/record=b1280684~S1*cat